YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
27 päivänä maaliskuuta 1980 *

Yhdistetyissä asioissa 66/79, 127/79 ja 128/79,

jotka Rooman Corte suprema di cassazione on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevissa asioissa

Amministrazione delle Finanze

vastaan

Srl Meridionale Industria Salumi,

Amministrazione delle Finanze

vastaan

Fratelli Vasanelli

ja

Amministrazione delle Finanze

vastaan

Fratelli Ultrocchi,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

ennakkoratkaisun yhteisöjen tuomioistuimen ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla antamien tulkintaratkaisujen ajallisesta ulottuvuudesta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja A. Touffait sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

julkisasiamies: G. Reischl,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Rooman Corte suprema di cassazione on esittänyt kolmella 11.1.1979 tekemällään päätöksellä, jotka ovat saapuneet yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 20.4.1979 (asia 66/79, Meridionale Salumi) ja 9.8.1979 (asiat 127/79, Vasanelli, ja 128/79, Ultrocchi), ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti kaksi kysymystä ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan tulkinnasta yhteisöjen tuomioistuimen kyseisen määräyksen mukaisesti antamien tulkintaratkaisujen ajallisen ulottuvuuden osalta.

2 Kolmessa ennakkoratkaisupyyntöä koskevassa päätöksessä esitettiin seuraavat samanlaiset kysymykset:

"a) Onko ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklaa tulkittava siten, että kun jäsenvaltion viranomaiset sellaisten suhteiden yhteydessä, joita ei vielä ole määritetty kansallisessa laissa, ovat tuonnin osalta kantaneet maksuja, joita ei olisi pitänyt kantaa, tai vuorostaan jättäneet kantamatta maksuja, jotka olisi pitänyt kantaa yhteisön kyseisellä alalla sovellettavan säännöstön mukaisesti kuten niitä myöhemmin annetussa yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa on tulkittu, tuomiota on sovellettava myös näihin suhteisiin jäsenvaltioiden sisäisessä oikeusjärjestel-

mässä, tai että sitä on sovellettava määrätyissä rajoissa ja erityisten edellytysten mukaisesti; jälkimmäisessä tapauksessa yhteisöjen tuomioistuinta pyydetään määrittelemään kyseiset rajat ja edellytykset.

b) Onko ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklaa edelleen tulkittava siten, että yhteisön oikeudessa kielletään tai vaaditaan, vai onko asia vailla merkitystä, tällaisten suhteiden osalta, että kansallinen laki antaa asianosaisille oikeuden yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa esitetyn tulkinnan perusteella yhtäältä periä kantamatta jääneet maksut ja toisaalta vaatia aiheettomasti kannettujen maksujen palauttamista?"

3 Kysymykset esitettiin taloudellisten toimijoiden ja Italian toimivaltaisen viranomaisen välisessä oikeudenkäynnissä, jossa jälkimmäinen vaatii vuonna 1968 toteutuneen naudanlihan tuonnin osalta lisää maatalouden tuontimaksuja naudanliha-alan yhteisen markkinajärjestelyn asteittaisesta toteuttamisesta 5 päivänä helmikuuta 1964 annetun neuvoston asetuksen N:o 14/64/ETY (EYVL 1964, s. 562) ja saman alan yhteisestä markkinajärjestelystä 27 päivänä kesäkuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 805/68 (EYVL N:o L 148, s. 24) nojalla.

4 Mainittuun aikaan Italian tulliviranomaiset laskivat suoritettavien maksujen määrän soveltamalla menetelmää, jota myös komissio suositteli tulliasioissa ja jonka mukaan tapauksessa, jossa tulli pienenee tuonti-ilmoituksen esittämisen jälkeen, voidaan ennen tuotteiden kulutukseen saattamista kyseisen maahantuojan pyynnöstä soveltaa edullisempaa tullia.

5 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin 15.6.1976 antamassaan tuomiossa (asia 113/75, Frecassetti, Kok. 1976, s. 983) todennut, että menetelmää ei voida soveltaa maatalouden tuontimaksuihin kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden osalta, vaan nämä on laskettava yhdenmukaisesti noudattaen sen päivän tullia, jolloin tulliviranomaiset hyväksyvät tuonti-ilmoituksen. Tämän mukaisesti kyseisten taloudellisten toimijoiden olisi pitänyt maksaa enemmän tuontimaksuja.

6 Jo ennen Frecassetti-tuomiota Italian viranomaiset olivat vaatineet lisämaksuja, ilmeisesti sillä perusteella, että kyseiset taloudelliset toimijat eivät joka tapauksessa olleet noudattaneet Italian lainsäädännössä vaadittua muodollisuutta suotuisamman tullin myöntämiseksi. Oikeudenkäynnissä esille tuli kuitenkin kysymys siitä, missä määrin Frecassetti-tuomiossa esitetty tulkinta ennen tuomion antamista ilmenneiden tilanteiden osalta on yhteisön oikeuden mukainen peruste kiistan kohteena olevien lisämaksujen perimiselle, ottaen

huomioon lisäksi sen, että Italian tasavallan presidentin tällä välillä 22.9.1978 antamalla asetuksella nro 695 muutettiin aikaisempaa asetusta sen yhdenmukaistamiseksi maatalousmaksujen laskemisen osalta Frecassetti-tuomion kanssa, mutta samalla tarkennettiin, että muutos tulee voimaan vasta 11.9.1976 sillä seurauksella, että lisämaksuja voidaan vaatia vain mainitun päivämäärän jälkeen ilmoitetuista tuotteista. Päivämäärä 11.9.1976 valittiin, koska se oli sama kuin tuomiolauselman julkaisemisen päivämäärä *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* N:o C 214, 11.9.1976.

Ensimmäinen kysymys

7 Kysymyksellä pyritään pääasiallisesti selvittämään erityisesti yhteisön oikeuden nojalla maksettavien maksujen osalta, että kun yhteisöjen tuomioistuimen perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti antaman yhteisön oikeuden oikeussäännön tulkinnasta ilmenee, että kansalliset viranomaiset ovat soveltaneet sitä tavalla, joka ei ole yhteensopiva yhteisöjen tuomioistuimen kyseisen oikeussäännön ulottuvuudesta antaman tulkinnan kanssa, onko kansallisten tuomioistuinten, joissa on asianmukaisesti saatettu vireille tämän oikeussäännön soveltamista koskevia oikeudenkäyntejä, sovellettava kyseistä tulkintaa myös ennen tuomion antamispäivää syntyneisiin ja perustettuihin oikeussuhteisiin.

8 Perustamissopimuksen 177 artiklassa määrätään, että yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu erityisesti perustamissopimuksen ja yhteisön toimielinten säädösten tulkinnasta. Tällä toimivallalla pyritään varmistamaan, että yhteisön oikeutta ja erityisesti oikeussääntöjä, joilla on kansallisia tuomioistuimia sitova välitön oikeusvaikutus, tulkitaan ja sovelletaan yhdenmukaisesti.

9 Tulkinnalla, jonka yhteisöjen tuomioistuin 177 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa yhteisön oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään tarvittaessa kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet voivat soveltaa ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen säännön soveltamista koskevan asian saattamiseksi toimivaltaisten tuomioistuinten käsiteltäväksi muuten täyttyvät.

10 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut 8.4.1976 antamassaan tuomiossa (asia 43/75, Defrenne v. Sabena, Kok. 1976, s. 455), se voi vain poikkeustapauksissa todeta yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluvaa oikeusvarmuuden yleistä periaatetta soveltaen ja ottaen huomioon ne vakavat häiriöt, joita sen antama tuomio voisi aikaisemmin vilpittömässä mielessä perustetuille oikeussuhteille aiheuttaa, rajoittaa asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota näin tulkittuun oikeussääntöön näiden oikeussuhteiden riitauttamiseksi.

11 Tällainen rajoitus voidaan kuitenkin tehdä ainoastaan pyydettyä tulkintaratkaisua koskevassa tuomiossa itsessään. Yhteisön oikeuden yhdenmukaisen ja yleisen soveltamisen perusvaatimuksesta johtuu, että yksinomaan yhteisöjen tuomioistuimen asiana on päättää sen antaman tulkinnan ajallisesta rajoittamisesta.

12 Lopuksi, ottaen huomioon kansallisen tuomioistuimen pyytämät tarkennukset, on huomattava, että yhteisön oikeuden oikeussääntö näin tulkittuna tuottaa oikeusvaikutuksensa sen voimaantulosta lähtien sille annetun tulkinnan mukaisesti ilman tarvetta tehdä eroa sen mukaan, seuraako kyseisistä säännöksistä ja määräyksistä asianomaisille henkilöille velvoitteita vai etuja ja erityisesti ovatko kyseessä maksut, jotka kansallisten viranomaisten olisi pitänyt kantaa, mutta ne eivät ole sitä – yhteisön oikeuden vastaisesti – tehneet, vai maksut, jotka ne ovat kantaneet yhteisön oikeuden vastaisesti.

Toinen kysymys

13 Toisessa kysymyksessä kysytään pääasiassa, voidaanko yksityiselle oikeussubjektille tai tapauksesta riippuen viranomaiselle edellä kuvatuin edellytyksin tai seurauksin tulkitusta yhteisön oikeuden säännöksestä tai määräyksestä seuraavan oikeuden käyttöä muuttaa tai mahdollisesti rajoittaa kansallisella lailla. Kysymyksessä viitataan erityisesti viranomaisten valtaan ryhtyä oikeudellisiin toimiin sellaisten yhteisön verojen ja maksujen perimiseksi, jotka olisi pitänyt kantaa.

14 Verojen ja maksujen, joita yhteisöllä on oikeus kantaa ja jotka muodostavat erityisesti yhteisön omat varat, kuten tullit ja maatalousmaksut, määrittämiseen ja kantamisen edellytyksiin liittyvät säännöt on määritetty jäsenvaltioiden rahoitusosuuksien korvaamisesta yhteisön omilla varoilla 21.4.1970 tehdyssä neuvoston päätöksessä (EYVL N:o L 94, s. 19) ja sen täytäntöönpanoasetuksissa. Näitä sääntöjä on tutkittava perustamissopimuksen varain-

hoitoa koskevien määräysten yleisen järjestelmän valossa, jota, kuten jäsenvaltioiden vastaavia järjestelmiä, ohjaa yleinen yhdenvertaisuusperiaate, jonka mukaan toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavoin, ellei tähän ole asianmukaisia perusteita.

15 Tästä seuraa, että yhteisön talousarvioon otettavien tulojen järjestelmää on sovellettava siten, että järjestelmässä rasitetaan yhdenmukaisesti kaikkia, joita se yhteisön säännöstössä määritetyin edellytyksin koskee. Tämä vaatimus edellyttää yhdenvertaista kohtelua niiden muotoseikkoja koskevien ja aineellisoikeudellisten sääntöjen osalta, joiden mukaan taloudelliset toimijat voivat riitauttaa niille asetetut yhteisön maksut ja vaatia takaisinmaksua aiheettoman maksun osalta. Se edellyttää myös vastaavaa sellaisten oikeussääntöjen yhdenmukaistamista, joiden mukaan jäsenvaltioiden viranomaiset yhteisön nimissä toimiessaan kantavat maksuja ja tarpeen vaatiessa perivät takaisin lainvastaisesti myönnettyjä etuuksia.

16 Neuvosto on valinnut tämän lähestymistavan antamalla tuonti- tai vientitullien palauttamisesta tai peruuttamisesta 2.7.1979 asetuksen (ETY) N:o 1430/79 (EYVL N:o L 175, s. 1) sekä tullausvaiheessa kantamatta jääneiden tuonti- ja vientitullien, joita ei ole vaadittu maksuvelvolliselta tällaisten maksujen suorittamisen sisältävien tullimenettelyjen alaisuuteen kuuluvista tavaroista, jälkikäteen perimisestä 24.7.1979 asetuksen (ETY) N:o 1679/79 (EYVL N:o L 197, s. 1). Mainitut säädökset, jotka eivät ole tämän tuomion päivämäärään mennessä vielä tulleet voimaan, auttavat kuitenkin vain osittain ratkaisemaan yksityisten oikeussubjektien yhdenvertaisuuteen liittyvät ongelmat tällä alalla, ja tämän kaltaisten säädösten väistämättä teknisestä ja yksityiskohtaisesta luonteesta seuraa, että ongelmat voidaan vain osittain ratkaista tuomioistuimen tulkinnalla.

17 Tästä seuraa, kuten yhteisöjen tuomioistuin totesi 21.5.1976 antamassaan tuomiossa (asia 26/74, Roquette, Kok. 1976, s. 677), että yhteisön lukuun kannettujen verojen ja maksujen palauttamiseen liittyvät oikeudenkäyntiasiat kuuluvat kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan ja ne on ratkaistava kansallista oikeutta soveltamalla niiltä osin kuin tätä koskevia yhteisön oikeussääntöjä ei ole annettu. Samoista syistä tämä koskee myös menettelyjä ja oikeudenkäyntejä, jotka koskevat jäsenvaltioiden viranomaisten yhteisön lukuun kantamia veroja ja maksuja.

18 Jos asiaa koskevia yhteisön oikeussääntöjä ei ole annettu, jokaisen jäsenvaltion sisäisen oikeusjärjestyksen asiana on määrittää yksityiskohtaiset säännöt ja edellytykset yhteisön maksujen kantamiselle yleisesti ja maatalousmaksujen

kantamiselle erityisesti ja määrittää maksun kantamisesta vastaavat viranomaiset sekä ne tuomioistuimet, jotka ovat toimivaltaisia ratkaisemaan kantamisesta mahdollisesti seuraavat oikeudenkäyntiasiat, ottaen kuitenkin huomioon, että nämä yksityiskohtaiset säännöt ja edellytykset eivät saa tehdä yhteisön maksujen kantamisjärjestelmää vähemmän tehokkaaksi kuin vastaavien kansallisten maksujen kantamista.

19 Tämä päätelmä on ilmaistu (jo mainitussa) jäsenvaltioiden rahoitusosuuksien korvaamisesta yhteisön omilla varoilla 21.4.1970 tehdyssä päätöksessä, jonka 6 artiklassa säädetään selkeästi, että "jäsenvaltiot kantavat kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti, joita tarvittaessa muutetaan tämän osalta", omat varat - joihin maatalousmaksut kuuluvat.

20 Tätä suoraa viittausta kansalliseen lainsäädännön soveltamiseen rajoittavat samat seikat kuin yhteisön säännöstön puuttuessa noudatettavaa hiljaista viittaustakin; niinpä kansallista lainsäädäntöä ei saa soveltaa tavalla, joka on syrjivä verrattuna tapaan, jolla sitä sovelletaan samankaltaisiin mutta puhtaasti valtion sisäisiin oikeusriitoihin, eikä varsinkaan tavalla, joka tekisi yhteisön oikeuteen perustuvien oikeuksien käytön käytännössä mahdottomaksi.

21 Yhteisön maksujen kantamista koskeva erityinen kansallinen lainsäädäntö, jolla rajoitettaisiin kansallisten viranomaisten valtaa näiden maksujen perimiseksi verrattuna samoille viranomaisille annettuun valtaan periä samanlaisia kansallisia maksuja, ei ole yhteisön oikeuden mukainen.

Oikeudenkäyntikulut

22 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Italian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Rooman Corte suprema di cassazionen 11.1.1979 tekemillä, 20.4.1979 ja 9.8.1979 vastaanotetuilla päätöksillä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Tulkinnalla, jonka yhteisöjen tuomioistuin 177 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa yhteisön oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään tarvittaessa kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet voivat soveltaa ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua sääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen säännön soveltamista koskevan asian saattamiseksi toimivaltaisten tuomioistuinten käsiteltäväksi muuten täyttyvät. Yhteisöjen tuomioistuin voi ainoastaan poikkeuksellisesti pyydetystä tulkinnasta antamassaan tuomiossa rajoittaa asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota näin tulkittuun oikeussääntöön aikaisemmin syntyneiden ja perustettujen oikeussuhteiden riitauttamiseksi.**

2) **Yhteisön maksujen kantamista koskeva erityinen kansallinen lainsäädäntö, jolla rajoitettaisiin kansallisten viranomaisten valtaa näiden maksujen perimiseksi verrattuna samoille viranomaisille annettuun valtaan periä samanlaisia kansallisia maksuja, ei ole yhteisön oikeuden mukainen.**

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä maaliskuuta 1980.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti